

TELLEN OP DE VELUWE

vijf jaar monitoren van de Regelbergen

Wilco van den Berg

De Veluwe is een van de kerngebieden voor reptielen in Nederland. Buiten de muurhagedis komen alle inheemse soorten hier voor. Voor soorten als hazelworm en gladde slang is de Veluwe zelfs de belangrijkste verspreidingkern in Nederland. Sinds 2004 monitoren Wilco van den Berg, Evert-Jan Schuitemaker en Ineke Kamminga een van de soortenrijkere trajecten op die Veluwe: de Regelbergen. Na vijf jaar reptielen tellen is het tijd om een tussenbalans op te maken.

Een korte analyse

De statistieken van de Regelbergen tonen aan dat 2008 het beste jaar is geweest in de afgelopen vijf jaar. Het aantal waarnemingen van zandhagedis, hazelworm, gladde slang en vooral die van adder zijn in 2008 toegenomen. De aantallen van deze reptielen waren voor alle vier zelfs de hoogste in hun reeksen van de periode 2004-2008. Alleen de levendbarende hagedis viel enigszins tegen en bleef qua aantal waarnemingen onder zijn gebiedsrecord van 2007 steken. Desondanks is het aantal waarnemingen van de levendbarende hagedis, gezien over de periode 2004-2008, niet slecht geweest.

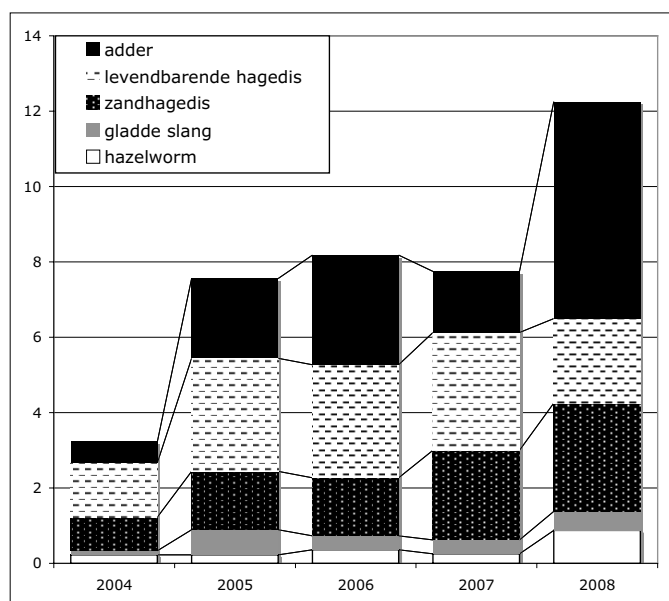

19 april: een adder-dame in de pijpestro (Foto Evert-Jan Schuitemaker)

pasgeboren juvenielen. Ook dit is een gebiedsrecord voor de gladde slang in Regelbergen. Hoewel... collega-waarnemer Leon Antonides (die voor RAVON een traject heeft op de nabijgelegen Asselsche Heide) heeft in de week van 7 juli op een bewolkte dag over de grindweg en het ruiterpad door de Regelbergen gelopen en trof toen liefst 12 adulte gladde slangen aan. Uit onze e-mailwisseling bleken deze vooral bij de waterafvoerbakken langs een grindweg zitten; deze plekken maken helaas geen deel uit van het traject Regelbergen. Zelf troffen we tijdens onze laatste twee veldbezoeken ook gladde slangen aan

De waarnemingen in 2008

Het valt op dat 4 soorten reptielen in 2008 veel zijn waargenomen in de Regelbergen, maar dat vooral de adder zeer opvallend hoog scoort. Tijdens de eerste drie veldbezoeken werden achtereenvolgens 8, 10 en 12 adders waargenomen en de adder verbrak hierbij keer op keer zijn oude gebiedsrecord. Ook tijdens de vier daaropvolgende veldbezoeken werd de adder nadrukkelijk vaak waargenomen. Alleen tijdens het laatste veldbezoek op 29 september werden geen adders gezien maar wel enkele gladde slangen. Hiermee komen we bij de volgende soort. De gladde slang liet zich dit jaar lange tijd helemaal niet zien. Pas bij het zesde veldbezoek (6 september) werden er gladde slangen waargenomen en toen was het ook meteen raak: 6 gladde slangen, waarvan 5

De gemiddelde aantallen reptielen per telronde op de Regelbergen.

Adderkop en dikke handschoenen. Behalve reptielen monitoren doen Wilco, Evert-Jan en Ineke ook mee aan het landelijke adderonderzoek van WAN (Werkgroep Adders Nederland). Daarvoor is het nodig de kopschilden van individuele adders te fotograferen - da's zoiets als een vingerafdruk, iedere adder heeft een uniek kopschildpatroon (Foto: Evert-Jan Schuitemaker)

Conclusie reptielenmonitoring 2008

We hebben een erg goed reptielenjaar gehad en ik heb voor het onderzoek naar de adderpopulatie komende winter nog (héél) véél huiswerk te doen! We zijn benieuwd wat 2009 gaat brengen. We verwachten redelijkerwijs minder adders en hopen dat de levendbarende hagedis zich meer laat gelden. Ook hoop ik dat we ooit nog eens de ringslang mogen zien, want van Leon begreep ik dat hij deze wel op de Asselsche Heide heeft gezien. Hoewel niet extreem ver weg, liggen als grote barrières tussen 'zijn' en 'ons' gebied wel de spoorlijn en de A1 (ondanks ecoduct).

DE BLIK VAN DIK

Winterssssssslaap

en dat maakte 2008 een topjaar voor gladde slangen. Desondanks blijft deze soort lastig waarneembaar en enigszins onvoorspelbaar, want onze score gladde slangen was vooral te danken aan de juvenielen.

De hazelworm liet zich ook goed zien in 2008. Deze waarnemingen hebben we vooral aan mijn vriendin Ineke te danken, die dit jaar een paar keer is meegeweest. Ze had niet veel reptielenwaarnemingen, maar vond wel stevast hazelwormen. Verder viel op dat de hazelwormen in 2008 uitsluitend in het veld zijn waargenomen en geen enkele keer op de zandpaden aan de west- en zuidkant van het gebied. Dit heeft wellicht mede te maken met het moment van waarnemen in relatie tot tijdstip en weertype.

Ook de zandhagedis deed het goed in 2008. Hij was zelfs de enige reptiel die het tweede opeenvolgende jaar in de lift omhoog zat. De zandhagedis liet zich in 2008 vooral goed zien op de zandpaden.

Terwijl zandhagedis, hazelworm en gladde slang wel goed in de slipstream van hoogvlieger de adder bleven, leek het voor de levendbarende hagedis een mager jaar te worden. De beste waarnemingsdag (6 september) op Regelbergen redde echter de eer voor levendbarende hagedis. Dit was te danken aan het relatief hoge aantal juvenielen.

